

Febris malignae topicae angina gangraenosa vocatae succinctam delineationem / ... Subjicit Franciscus Lallemand.

Contributors

Lallemand, François, active 1766.
Université de Strasbourg.

Publication/Creation

Argentorati : Ex Prelo Kürsneriano, [1766]

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/jeanqfjg>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

6
FEBRIS MALIGNÆ
TOPICÆ
ANGINA GANGRÆNOSA
VOCATÆ

SUCCINCTAM DELINEATIONEM
CONSENSU

GRAVISSIMI MEDICORUM ORDINIS
PRO LICENTIA

*SUMMOS IN MEDICINA HONORES
ET PRIVILEGIA DOCTORALIA
LEGITIME ASSEQUENDI
SOLENNI ERUDITORUM ARBITRIO DISCUTIENDAM
SUBJICIT*

FRANCISCUS LALLEMAND,
LIXHEIMENSIS.

DIE   MENSIS NOVEMBRIS M DCC LXVI.
H. L. Q. C.

ARGENTORATI,
EX PRELO KÜRSNERIANO.

LAZARUS RIVERIUS

Praxeos Medicæ Lib. XVII. Sect. II. Cap. 1.

Febres continuæ primariæ generari solent ex putredine humorum, qui in venis & arteriis majoribus continentur, &, pro varia humorum putrescentium natura, variæ species emergunt.

---

§. 1.

Inter clinices tormenta, & canescentium in arte magistrorum sagacitatem sæpe eludentia, dudum locatæ fuere sic dictæ epidemicorum morborum constitutiones, ex quibus sane pessimæ dijudicatu, difficillimæ curatu illæ pronuntiari merentur, ubi sanguinis crassamento putris aspergitur labes. Climatis siquidem, aliarumque potentiarum nocentium, ne dicam seminiorum, mira hic varietas; machaonum, pro gentis discrimine, aliis remediis dimicantium, diversaque methodo notati mali ideam posteritati tradentium discrepans genius; ac denique malignorum furentium morborum fere semper nova facies rem adeo non confectam, stabilitamque circa condendas certas epidemicorum putrium classes arguunt, quin nova denuo, & in eadem atmosphæra, repullulans constitutio recentes de mali specie, ac suscipienda medela excitet lites, quas componere ne acutissimorum in potestate sæpius est.

§. 2.

Militat inter hujus farinæ mala illa singularis morborum putrium, ut plurimum epidemice furens, nec ulli ætati parcens, species, in qua quidem putris squalor toti massæ humorum innidulans veram malignam, Synocho putri quoad genium accedentem, remittentis, rarius intermittentis typi, febrem accendit, quæ tamen tumore peioris indolis, ac escharotica, fœda exulceratione, ad illa præcise respirationis & deglutitionis mucosa organa, quæ Angina spuria catarrhalis vulgoprehendit, presso pede ex propria natura excipitur, per metastasin symptomaticam huc versiseplici, semicocti fomitis, inflammationem, ac dein diabrosin ichorosogangrænosam, serpentem excitantis, progenie.

§. 3.

Ex annalibus Observatorum pestis hujus sat elucescit antiquitas, quam & remotissima jamjam sæcula a Cynanche vera inflammatoria in gangrænam tendente probe dispescere norunt. Aliqualia, ni totus fallor, ejus vestigia jam sub titulo *ulcera faucium cum febre* in *COO Progn. ed. Chart. Tom. VIII. p. 672. & Coac. prænot. n. 277. ib. p. 867. nec non de dentit. Tom. VII. p. 872. &c.* reperio. ARETÆUS priscae antiquitatis scriptor, *de causis, signis, ac cura morb. acutor. Lib. I. Cap. IX.* agens, primus, quantum novi, exactam *ulceris gangrenosi & contagiosi*, sub nomine *χασα, crusta*, infantibus præcipue tunesti, ac Anginæ putridæ ex asse similis, exhibuit delineationem, quod in Ægypto & Syria fœcundum tunc temporis malum inde quoque *Ægyptiaca* vel *Syriaca* nuncuparunt *ulcera*. AETIUS circa finem sæculi quinti *crustosa & pestilentia tonsillarum ulcera* pueris præprimis familiaria graphice describit *tetrabibl. Lib. II. Serm. 4. Cap. 46.* Ex hoc ævo nec ullum novi, qui inter Latinos, & Arabes, &c. hujus epidemiæ contagiosæ peculiarem fecit mentionem ad finem sæculi decimi sexti, aut initium decimi septimi usque, quo tempore Hispaniam, Italiam, Siciliam devastavit. Medici tunc temporis de cudendo ejus titulo solliciti in varias dehiscabant opiniones, quoad naturam mali licet concordēs, vide MOREAU *epistolam ad calcem THOMÆ BARTHOLINI de Angina puerorum Campan. & Sicil. epid. opellæ adjecta p. 128.* Eorum præcipui autoptæ sunt: SOGLIA *Med. Neap. de fauc. ulc. 1563.* CARNEVALA *de epid. strangul. affectu. Neap. 1602.* SGAMBOLI *de pest. fauc. affectu. Neap. 1610.* FONSECA *de Anginis. Compluti 1611.* LASCALES DE QUADALAXARA *de affectu puer. cum tractatu de morbo Garotillo. Madriti 1611.* NOLA *de epid. phlegm. angin. Neap. Venetiis 1620.* DE LA PARRA *in polyanth. med. spec. Madriti 1625.* ALAYMI *in conf. pro ulc. Syr. nunc vagi cura. Panormi 1632.* SIGNINI *de Morbo Strang. Romæ 1636.* DE PINA *de eodem morbo Sarragoſæ 1636.* RAMAZZINI *in const. epid. 1689. &c.* Conf. quoque SEVERINI in libro *de recondita abscessu natura. Lugd. Batav. 1724. de peste ac præfocante pueros abscessu* monumenta. Ill. BOERHAVE *aphor. 984.* de Aphthis sermonem faciens mali genium tangit, ut & ill. ejus commentator VAN SWIETEN *Tom. I. p. n. 766.* ast non nisi genericam Aphtharum malignarum suppeditant delineationem, cuicumque putri morbo familiarem. Ante eos WEDELIUS *de morb. infant. Cap. XX. p. 72.* Anginæ epidemicæ contagiosæ, pueris solennis, Italiæ præprimis notæ memor est. Altis vero tenebris ejus distinctam ideam apud auctores medii ævi merſam fuisse inde autumo, quod scriptores circa medium sæculi nostri præclari morbum passim pro novo, & inaudito venditent malo. Non possum non hic, lectione plurium imbutus, palmam præbere eximiis Anglis, qui, quoad mali legitimam cognitionem ac medelam, rem acutetigisse

tetigisse mihi præ reliquis videntur. Primus ex ipsorum corona FOTHERGILL luis sub nomine *Anginæ ulcerosæ* peculiari scripto mentionem facit, illamque cordate depinxit; post eum HUXHAM, *Anginam malignam, gangrænosam Angliam ab anno 1751. usque ad annum 1753. devastantem* tradens, (cujus exacta recensio reperitur in *Recueil period. d'Obs. de Med. &c. Tom. VII. p. 241. 321.*) nec non STARR *Philos. Transact. Vol. XLVI. p. 435. sq.* & WALL *de lue Worcestershirensi* omnem absolvunt paginam. Nec prætereunda hic est Gallorum solertia, ex quorum cohorte encomiis condecorare liceat ill. MALOUIN *Mem. de l'Acad. 1746. p. 154. 1747. p. 581. &c.* pestem hanc 1743. Galliæ demum notatam docentem; CHOMEL epidemiam inter moniales Lutetiæ Paris. grassantem sub titulo: *Diss. Historique sur l'espece de mal de gorge gangreneux parmi les enfans. Paris 1749.* tradentem; ASTRUC in epistola ad calcem hujus opusculi posita; DUBOURG in litteris ibid. reperiendis Fijaco missis; SERANE in *Actis Acad. Mõnspel. Tom. II.* MARTEAU Aumalæ Medicinam facientis litteras ad Neracensem clinicum RAULLIN, hujusque responsum *Recueil period. Tom. IV. p. 222. Tom. XI. p. 145.* BOUCHER epidemiam Lillensem *l. c. Tom. VIII. p. 556. Tom. XVII. p. 396.* DEBERGE Anginam inflammatorio-gangrænosam Picardiæ *ib. Tom. XII. p. 159.* DUPUY DE LA PORCHERIE epidemiam Rupellensem agrum devastantem *l. c. Tom. XVIII. p. 496.* BRONGET, Reg. in Fontainebleau xenodochiorum clinicum, hic observata posteritati mandantes. Helvetorum denique fidus TISSOT epidemiam Lausannensem, infantibus præprimis fatalem, orbi litterario communicavit. Liceat nunc, supposita omni Anginæ veræ cum suis sequelis, pallidæ BOERHAVE *aphor. 785. ferosæ, convulsivæ, paralyticæ. &c.* vasta historia, lui depingendæ vix, nisi nomen propter, affini morbum ex se ab initio ad finem usque putrem paulo altius rimari, ejus gradus, comparatis recensitorum machaonum variantibus monumentis, in eandem speciem concinnare, illique determinatam classem inter corruptiones humorum putres, certa organa eminenter infestantes, vindicare.

§. 4.

Non mirum morbo crassis, per sat longum tempus, tenebris circumfuso tam ex sua natura, quam ejus symptomatibus plura sensim accrevisse nomina, mali ideam plus minus exprimentia. Anginæ nomen non quidem primitive a Græco *αγγειν* angere, sed potius inde accepisse videtur, quod sedem Anginarum §. 3. affligit. Cynanche audit quoniam gutturis loca canibus crebrius vexata, suprema innuo respirationis organa, stasi metastatica præcise afficiuntur. Sic interpretor *Cynanchen malignam PANAROLI pentecost. 5. Cynanchen gangrænosam MARTEAU l. c. §. 3. & HUX-*

HAMI *ibid.* *Cynanchen ulcerosam* BOUCHER *l. c.* *Cynanchen synochalem* DE SAUVAGES *Nosol. Method. Tom. II. P. I. p. 485.* Vetat ill. vir, exactioris sermonis cupidus, simul morbum Anginam vocare, cui Cynanches titulus sit adæquator *ibid. P. II. p. 195.* Græcorum Πινδαρχονν SEVERINI a strangulatione pueris familiarissima deduco. ARETÆUS Αγγοννν λοιμωδονν, seu Anginam pestilentialem salutatur *l. c.* Hispanis, Italis vox *Garotillo* placuit, quasi æger funibus stranguletur; ill. STARR cum Anglis §. 3. morbum inde quoque strangulatorium nuncupant; Galli *Esquinancie epidemique, Coqueluche, mal de gorge gangreneux, malin, contagieux*; Germani *bösartiges Halsweh*. Minus adæquate *Febris rubra*, ob symptoma speciale cutis, audit MARTEAU *l. c.* aptius *Aphthæ epidemica seu ulcera gangrænosa infantum*, CHOMEL *l. c. p. 42.* Re rite perpensa, cum epidemiæ primariam a typo comitantis febris felicius fortiantur denominationem, ille titulus maxime arridet, quo juxta HUXHAM, vide *ill. DE SAUVAGES l. c. Tom. II. P. I. p. 283. Amphimerina anginosa*, ob continuam remittentem vesperi exacerbata, nuncupatur; circumscribendo vero *continua remittens putris cynanchodes febris, aut topica, localis faucium putris*. Genius cæteroquin mali ipsi epidemici, putridi, maligni, contagiosi, gangrænosi, ulcerosi epitheta vindicavit.

§. 5.

Multiplex est, in quam dehiscit luis hujus divisio. Quando videlicet, juxta KRAHMER *Diff. de Febre maligna topica biliosa vel choler. putr. rec. Arg. 1765.* febres putridas in peculiaria corporis loca non affectantes, sed metastases incertas, ad glandulas, corticem corporis fingentes; & locales febres, trunci partes, collum, pectus, sacci peritonei viscera eminenter in toto decursu infestantes divido, malum inter topicas gutturis febres jure loco, rursus illud in: respirationis vel deglutitionis organa primario, vel utraque simul affligens dimembrans: hæc localis divisio. Materialis illa est, qua fomes certarum constitutionum in primis vel secundis viis præcise quærendus venit. Cynanches sic gangrænoso biliosæ DUPUY *l. c. §. 3.* memor est, non præcipue infantes, sed & adultos, senes, mares, foeminas indiscriminatimprehendentis, a putri biliosa colluvie sanguini ex prima culina affusa derivandæ. In secundis viis ortum sumens morbi fomes rursus vel genium Anginæ inflammatoriæ veræ in gangrenam versæ induit, ut Cynanche inflammatoria gangrænosa Picardiæ DEBERGE *l. c. §. 3.* vel mox foedum morbi actu putris depromit characterem, ut ab HUXHAMO cæterisque Anglis depicta labes. Raro cæteroquin malum, si unquam, sporadiceprehendit, quod Anginæ veræ gangræna finitæ tunc potius accenserem; ut plurimum enim constitutionis schema præ se fert. Divisio tandem Amphimerinæ hujus in illam cum, & sine tumore extra oleas

oleas vagatur, cum virium vitæ, & affluxus tabi ad locum affectum majori, minorive gradui unice fit tribuenda.

§. 6.

Discrepat Angina gangrænosa essentialiter a vera illa in sphacelum versa in eo, quod hæc non nisi prædispositos, malis succis turgidos, neglectos, male curatos, &c.prehendat; mea vicissim totas depopuletur urbes, ac regiones, & sanissimos quosque corripuens. Differt porro, quod putrida Amphimerinam, sive continuam remittentem quotidianam, raro intermittentem; vera comitem alat mox continuam, cum pulsu duro, febrim. Differt a metastasi alius maligni morbi, quæ tardius, sporadice ut plurimum,prehendit gurgulionem. Differt ab aliis epidemiis in eo, quod tantum paucos homines una aggrediatur vice, contagiosa licet sit, MARTEAU *l. c.* A Pleuritide epidemica, Asthmate, anhelosisque aliis morbis præsentia doloris strangulatorii, ac Aphtha gangrænosa gutturis, nec non respiratione (Pharynge præcipue prehenso) minus, imo ut plurimum nequaquam alterata sejungitur. Pestis denique hæc nec confundenda est cum illa boum lue a SEVERINO anno Christi 1618. in Italia observata; licet *ill. DE SAUVAGES l. c. Tom. II. P. II. p. 195.* & MALOUIN *l. c. p. 156.* præeunte SEVERINO *l. c. §. 3.* huic contagio multum communis cum bestiarum strage tunc simul observata, tribuant; illos enim pulcherrime refutat CHOMEL *l. c.*

§. 7.

Angina gangrænosa gradu vehementiæ & velocitatis, pro varia constitutione & subjecto, &c. discrepans, nihilominus tria ubique adoptat stadia, pro diverso climate, mora eximie variantia: nimirum invasionis, inflammationis, & resolutionis succorum in putrem tabum, licet mox in secundo Aphtha metastatica ad fauces, siderationem prodens, appareat, imo non nunquam invasionem præcedat, quale quid adeo frequenter in pestilentialibus morbis alibi fieri notarunt auctores. Sub invasione infantum uvula prolongata altius propendet, levis, nullo prægresso horrore, calor cum dolore fauces prehendit, lingua plus minus tumidula, humida, ast non conspurcata est, parca tunc ut plurimum febricula notatur. Inopino & primis viginti quatuor horis altera tonsillarum alba tegitur macula, quæ Aphthæ genium adipiscitur. Hæc absque tumore visa undiquaque extenditur, uvulam prehendit, quam depascitur, versus pharyngem descendit, ad Schneideri pariter membranam propullulans. Nares crebro fusum pluunt cruorem. Inflammatio febre ex hoc tempore aucta indigitatur. Hoc stadium comitatur graveolens spiritus,

spiritus, Eschara albicans, fixa, spissescens, crustacea facta lardo similis, per plures petiolos altius inhærens, vel post secessum novam prodens. Pulsus frequentior quidem, alit minus ad tactum, quam in vulgari phlogosi, durus est, uti in hocce omnium putridarum constitutionum a clinicis notatur stadio. Lotium minus, quam in Angina vera, flammeum, potius pallidum, tenue, crudum, parcum, profundioris apud adultos coloris, teste HUXHAM *l. c. p. 244. 246.* mingitur. Carotides vehementer micant, nulla Cephalalgia, Delirium nullum adsunt, narium cruentum perseverat stillicidium, membrana pituitaria ulcere gangrænoso exeditur, vox nasuta, ad articulationes vix apta, crebram narium expurgationem desiderat limpium, acrem fundentium ichorem. Summa urget macies. Parotides quibusdam absque suppuratione ab una ad alteram migrant aure. Stadium tertium urina cruda, fæces nigricantes portendunt. Cum his nullum sputum, nulla ex gargarismatibus, & summo acore animatis, utilitas, vires fractæ, pulsus intermittens, odor cadaverosus, trachæ, pulmonum ulcere erosorum respiratio molestissima, sibilosa gangrænam nobilis visceris, & necem quinto, frequentius septimo, aut nono præagiunt die, acie oculorum nec in agone fracta.

§. 8.

Et in adultis recensita §. 7. stadia lues offert, adeo vero præcipitanter plus minus in diversis sese excipientia subjectis & constitutionibus, ut vigil clinicus, si unquam, sane hic, sit necessarium. Graphice BOERHAVE *aph. 816. omnis causa inflammatoria, si valde augeatur, in gangrænam abit* scribenti hic suggererem: omne contagium vires vitæ mox dejiciens, ac fluida pessimæ labis gradu inquinans phlogosin vix observabilem, festinantem potius procreat resolutionem, serpentemque necrosin; tale vero, quod in limine compagem elementarem minus enervat, ad ciendas, ante destructionem, inflammationes, cogendamque humorum massam moram nectit. Quî mirum itaque DEBERGE *l. c. § 3.* tria stadia in lue sua exactius distinguere potuisse, quam STARR *ib.* Prior enim nostram Anginam ex durante per tempus inflammatione demum gangrænosam depingit, posterior vero velocissimam pestem, in qua contumax Eschara, ultimique gradus universalis corruptio momento citius virus susceptum exceptit. Nil vero invasione irregularius: invadit siquidem adultos mox levi caloris, & doloris faucium sensu, febricula vix percipienda, elapso biduo, triduove evidentiori, remittenti, vel intermittenti facta; mox lassitudo, torpor, oscitatio, caloris frigorisve alternantium sensus; mox subitaneus rigor, obtusus tonsillarum dolor, inopina ad aures lateris mox afficiendi punctura; mox tumor magis, minusve dolorificus parotidum, maxillariumve; vel denique vomitus absque molesto

lesto stomachi sensu ægrumprehendunt. Sanguis venæ tufæ coccineus, secedens placentam gelatinosam, raram, serum copiosum flavum monstrat. Lotium in limine tenue, pallidum, sero lactis æmulum, malo aucto biliosum, meliori re turbidum, sedimentum farinaceum præcipitans mingitur. Hæc sensim graviora excipiunt symptomata: difficilis deglutitio; atrocior faucium, ad aurem alterutram sese extendens, dolor, cum Sonitu, Tinnitu, Bombo; dolor capitis gravativus, vel punctorius; febris aucta, semper tamen inflammatoria vera mitior, vesperi recrudescens, pulsus parvus, celer, paululum durus, raro mollis, magnus, undosus; Nausea, Ructus nidorosi, Apositia, Vomituritio, Vomitus materiæ æruginosæ; Diarrhœa rarior; facies pallida, plumbea, tumidula, oculi fixi; tonsillæ indolentes, tumentes, ex albo pallidæ, vel fusco rubræ; sanguis missus crusta tenaci plumbea tectus. Gangrænæ vero stabilitæ nuntii sequentes sunt: cruor venæ sectæ gelatinosus, viridescens, nigricans, marmoraceus; memoratæ gutturis partes cuticula alba, plus minus crassa, tectæ, subinde tantum maculæ albæ tonsillarum, confluentes, & Aphtham serpentem fingentes (signum pathognomonicum) brevissimo quidem tempore, ita ut os bihorii spatio his plane obducatur efflorescentiis. Hæ partes vicinas, gurgulionem, palati velum, residuas hic locatas glandulas momento citiusprehendunt, quæ tument, livescunt, ac dein crusta tenaci, alba teguntur. Inde adeo manca fit deglutitio, ut spurco spectaculo potulenta per nares ejiciantur. Cum his lingua albis contaminata fordibus, salivatio mucosa, graveolens; altius repente serpens mephytis tria peculiaria præprimis lucratur loca nares, laryngem, vel pharyngem. Si ad Schneideri membranæ mucosos vergit fontes, vox fit nasuta, ichor limpidus, rodentissimus e naribus stillat, ingruit sternutatio, inutilis ad mucum elicendum conatus, partium tumor, solutique cruoris e naso stillicidium; si ad laryngem, vox rauca evadit, si ad tracheam, vox nulla, si ad pulmones, tussis impotens, ferina, oppressio pectoris, mors; si denique ad pharyngem, œsophagum, ventriculum descendit, ut plurimum conclamata res, Singultus, Vomitus iners ægrum auferunt.

§. 9.

Efflorescentiæ cutis huic morbo solennes sunt vel ex critico-metastaticæ, vel symptomaticæ pessima quæque designantes. Consistunt vero ut plurimum eruptione flammea, apud infantes febris scarlatinæ exanthematibus æmula, vel cutis ex fusco rubra fit, minimis pustulis duris hirta, facies, oculi, brachia absque sudore ut plurimum tument, in collo, brachio, pectore pruritus excitatur. Eruptione secundo, aut tertio facta die, albidæ fiunt maculæ, cutis bono desquamatur signo. Si primo jam

die apparent, ut plurimum pessimi ominis purpureæ, fuscæ, violaceæ, genium ægre mutabiles deprehenduntur. Terminatur porro vel felici metastasi ad parotides morbus; vel crisi per sudores desquamantes, lotium, sedes, ptyalismum, conf. HUXHAM *l. c. Tom. VII. p. 251.* & MARTEAU *ibid. Tom. XI. p. 151.* vel lyfi, si Eschara sensim minor fit, alba, tenuis, si partes vicinæ nativum recuperant ruborem, si Eschara dehiscit, & inter fissuras carnes subjacentes vividæ, floridæ apparent, si deglutitio facilior. Nece vicissim lues terminatur, si Aphtha semper magis propullulat, si crusta crassa, flava, grysea, fusca, nigra, partes vero adjacentes ex fusco rubræ apparent, si Eschara decidua mox regeneratur, spongiosæ, tumidæ, lividæ fiunt subjectæ carnes, fauces insensiles, lingua prope basin valde tumet, graveolens intenditur halitus, oculi concavi, lacrumantes, extremitates plumbei observantur coloris. Pessimæ notæ ad summum culmen pervenit quinto aut sexto die apud jüniores epidemia; apud adultos tardius, undecimo vel duodecimo ut plurimum die. Horum tamen aliquos secundo aut tertio die jam necatos vidit HUXHAM, tardius Peripneumonia, Coma, pulmonum ulcus, Hæctica trucidavit *l. c. p. 251.* Mitiori Laufannensi infantum lue in aliquibus mox a primo die in melius, aliis tertio, quarto, quinto demum die cuncta vergebant, cedente cutis rubore, colli tumore, calore mitiori, pulsu, hæctenus celeri, lentiori factò, pellibus abscessus folliculorum tegentibus deciduis, repletis ulceribus, dum simul somnus quietior, appetitus solidorum recrudit. Morbi deuteropathici, pro variis subjectis, notati fuere: Peripneumonia, Scabies, Tussis sicca, Phthisis, Hæctica, Febris marasmodes, comatosa, Leucophlegmatia, Asthma, pectoris Hydrops, tonsillarum Scirrhus, visusque tandem debilitatus. Conf. MARTEAU *l. c. p. 151.* Historiam morbi recensitam illustrent sectiones cadaverum a MARTEAU *l. c. Tom. IV. p. 228.* DEBERGE *ib. T. XII. p. 162.* & CHOMEL *l. c. p. 17.* relictæ; morbum ex gangrænofo meo & bilioso complicatum depromunt visa reperta DUPUY *ib. T. XVIII. p. 503.*

§. 10.

Quod si tenellam, laxam, succulentam infantum compagem, eorum temperiem calido humidam, ac intemperantiam simul intueor, qui miror BECHERUM *Phys. subterr. Lib. I. Sect. V. Cap. I.* huic ætati fontem putrilaginis præ reliquis attribuere? imo jam ARETÆUM *Lib. I. Cap. IX?* Hinc est, cur laxitatem fibrarum, tanquam seminium naturale, hic accuset WALL *l. c.* ætatem infantilem a secundo ad duodecimum annum TISSOT *l. c.* infra decimum annum RAULLIN *l. c.* cur ab initio, si epidemia generalis est, mox infantes, præ reliquis ætatibus, prehendam juxta DEBERGE *l. c. Tom. XII. p. 159.* cur infantes & jüniores malo magis expositos esse adul-

eis, unanimi quoque ore pronuntient HUXHAM *l. c. Tom. VII. p. 242.*
 MARTEAU *ib. Tom. XI. p. 145.* DEBERGE *Tom. XII. p. 164.* & CHOMEL
l. c. Inde puellæ & mulieres plus quam pueri virique, præcipue tenellæ
 foeminæ, ad suscipiendum gangrænosum hunc morbum dispositæ notan-
 tur a BOUCHER *l. c. Tom. VIII. p. 557.* MARTEAU *Tom. XI. p. 145.*
 ac TISSOT *l. c.* brevique epidemia septuaginta puellas simul correptas BRON-
 GET *l. c.* habet. Adultis interea, ni aëris constitutio ad pessimum inclinēt
 universalemque tabi gradum, rarius infensus, vix unquam funestus est
 observatus morbus a TISSOT *l. c.* quem & adultis fortissimis lethalem vi-
 dit RAULLIN, senibus vero cunctis parcentem *l. c.* Cæteroquin, cum ma-
 lum, ut mox dicetur, primariam ex intemperie aëris fortiatur originem,
 non mirum mucosas glandulas, athmosphæræ injuriis continuo expositas,
 circulo alias lento dotatas, ad necrosin in limine mox inclinare. Recte
 præterea CHOMEL polyaimiam inter semina præternaturalia Anginæ no-
 stræ locat & obesitatem *l. c. p. 20.* ab omni ævo a practicis epidemiarum
 tempore, ut malo fomitem addentes, reformidatas. Partes faucium olim per
 Anginas vulgares nimis relaxatas, & affluxum ad eas inde auctum, cele-
 rioremque resolutionem per Anginas habituales apud MARTEAU *Tom. IV.*
p. 223. lego. Cito putrescentem salivæ & mucî glandularum naturam ex
Comm. Acad. Petrop. Tom. XIV. p. 210. hic adducere liceat. Pectus, ut
 vocat, debile valde arguit ASTRUC *p. 112.* Chlorosin, sive Cachexiam
 pituitosam mulierum ad malum in glandulis mucosis primario nidulans dis-
 ponere ex CHOMEL observationibus disco.

§. II.

Morbos epidemicos, contagiosos depravatis auræ qualitibus utpluri-
 mum deberi res pene confecta est, inter quas periculosissima jam ab HIP-
 ROCRATE *de nat. humana*, & GALENO *Comment. in aph. 16. Lib. III.*
Comm. in Lib. III. epid. censetur putredo per diurnos calores humiditate
 aëris interspersos, vel terminatos prognata, unde simul respirationis orga-
 ni frangitur tonus, prohibetur ex cruore halans volatile halituosum re-
 vera putre, fugitur, perpetuo tabum tabo addens, spurca materies, stan-
 te præcipue austro juxta MALOUIN *l. c.* & RAULLIN *l. c. Tom. IV. p.*
232. 233. Huic athmosphæræ faciei frigus siccum inopino succedens in-
 quinosos succos in canaliculis repente sistens, quid mirum cur organa emi-
 nentius sideret, debiliora, magis ejus injuriis exposita, jam ita docente
 COO *Seçt. III. aph. 1.* Sic pestem infantilem CHOMEL *p. 60.* præcessit
 æstas arida, diuturna, auctumni prodromus humido-calidissimus, octo-
 bris primi dies frigore repentino sicco mordaci, ipsoque gelu, ac matuti-
 nis nebulis notabiles, ARETÆO jam suspecta in simili casu tempestas *l. c.*

Lib. I. Cap. IX. AETIO l. c. ac WEDELIO l. c. Cap. XX. Udam aëris temperiem per se, ut corporis compagem relaxantem, transpirationem supprimentem, jam taxat COUS epid. Lib. III. HUXHAM de aëre & morb. epid. prol. p. 17. & respectu Amphimerinæ meæ MARTEAU l. c. Tom. IV. p. 230. ac RAULLIN ib. p. 232. Pluviosam tempestatem MARTEAU Tom XI. p. 145. ac DUPUY Tom. XVIII. p. 508. accusant. Hinc est cur epidemia mente octobre præsertim fuerit observata a CHOMEL l. c. p. 1. totoque auctumno a MARTEAU Tom. IV. p. 223. ac RAULLIN l. c. quam frigus siccum, constans adeo feliciter dispulit, calore recrudescentem teste MARTEAU Tom. XI. p. 145. DEBERGE Tom. XII. p. 162. Hinc aërem humidum Parisinum 1746. januarii adeo infantibus fatalem vidit MALOUIN Mem. de l'Acad. l. c. p. 154. nec nebulosis halitibus gravidum infontem TISSOT l. c. & DEBERGE Tom. XII. p. 160. Hinc loca uliginosa malo ansam adeo præbent juxta DUPUY Tom. XVIII. p. 496. consensu omnium oræ maritimæ, v. g. STARR, HUXHAM, BOUCHER, &c. regiones valde depressæ BOUCHER Tom. VIII. p. 558. Tom. XVII. p. 399. Inde urbes, pagi nebulis tecti, humidi vallium primario periclitantur MARTEAU Tom. IV. p. 223. nemoribus cincti nebulæ dissipatione per ventus non gaudentes DEBERGE Tom. XII. p. 159. quas, ut optimum antidotum adeo mire expungunt procellæ, pluvixque frigidæ referente DUPUY T. XVIII. p. 508. Nullus itaque miror Amphimerinam gutturalem meam MARTEAU T. IV. p. 229. contagiosam pronuntiasse, utpote cui naturæ recensita omnium optime favet athmosphæra, suumque characterem regnantibus tunc temporis aliis morbis mox communicasse monente RAULLIN Tom. IV. p. 234. Testatur BROKES in vollst. Handbuch der pract. Arzneygelahrheit. T. I. p. 420. omnes exanthematicos simul regnantes morbos pejoris farinae fuisse; MARTEAU simul grassantis epidemici morbi coqueluche cum phlegmone livida colli memor est T. IV. p. 229. siccæ, epidemicæ membrorum gangrænæ BOUCHER Tom. XVII. p. 505. sq.

§. 12.

Præter auræ alterationes ARETÆUS l. c. jam plures alias allegat nocentes potentias, aquas Nili, quas hauriunt incolæ, spissas, limo contaminatas accusans, ac cum eo Sequanæ immundum laticem a Parisinis ingurgitatum CHOMEL l. c. p. 63. potumque aquarum cœnosarum, stagnantium locorum paludosorum, cum oleo tartari p. d. colorem cœrulescentem induentium, ac sedimentum mucidum, albicans, spissum deponentium, incolas ad Cachexiam, oppressiones pectoris, Cardiogmum disponentium

tium DUPUY *Tom. XVIII. p. 498.* Nec tamen hic cum TISSOTO *de epidemia Laufanensi* sentirem, materiem acrem, præcipue apud infantes, cum victu assumi suspicante, quoniam, superato morbo, Diarrhœa cum exulceratione intestinorum, Hectica, doloribus summis eos adeo frequenter trucidat, quem eventum potius tabo ad primas vias §. 8. vaganti, & ibi ichorosas suppurationes, desquamationesque chronicas excitanti adfingere. Carnei victus hoc intuitu vituperia nec in ullo auctore lego, cujus incommoda, respectu aliorum putrium producendorum malorum, adeo nitide pinxit ill. HALLER in *Elem. Physiol. T. VI. p. 210.* nec pisculenti victus generalia damna, quæ ex HALLERO *l. c. p. 205.* haurio, nisi a DUPUY *T. XVIII. p. 497.* Anginæ putri cerno applicata. Famem, inedia infimi præsertim plebis infantum forsan hic aliquid contribuisse non sine ratione autumo. Sane saliva per jejunia cum muco acris fit mopen- te TCHIRNHAUSEN *med. corp. p. 23. Breßlauer Sammlungen 1733.* ut totum os doleat, ac peculiari foetore inquinetur anima. Saliva, mucusve similiter ex usu hydrargyri facillime putrescunt, & signa naturæ alcalinæ dant, vide BARON *ad LEMERY Chem. p. 190.* Nitide MARTEAU *T. IV. p. 229.* vermium intestinalium, in hac epidemia a cunctis observatorum, putrilagini inter potentias nocentes locum tribuenti respondet pro negativa RAULLIN *ib. p. 235. sq. les vers sont un effet de la corruption generale, &c.* Minime tamen negarem copiosa hæcce infecta in primis viis enecata novum fomitem pristino primario addere posse, quo huc vergat præcise deleterii mali progressus. Agmen inter nocentes potentias claudat metus contagii tempore susceptus notante CHOMEL *l. c. p. 10.* magnetis instar, per utriusque corticis corporis inhalantes poros ac canales epidemicum at- trahens virus.

§. 13.

Jam GALENUS *epid. Lib. III. putrescentia singula peculiarem quandam differentia speciem sortiuntur, a communi putredinis causa effatur.* Hæc veritas, si ullibi, sane febris malignæ, contagiosæ, pestilentialis HUXHAMI *Tom. VII. p. 326.* & MARTEAU *T. XI. p. 153.* causa proxima pulcherrime corroboratur. Est vero illa repentina, post aliquot prægressa, sub invasio- ne, symptomata, epidemica tonsillarum inflammatio, vel glandularum ad- jacentium mucosi generis, quam plus minus cita presso pede excipit, cer- to expectanda, necrosis ac destructio partis, adeo velociter itidem profer- pens, ut nobiliora attingens loca inevitabili ægrum tradat neci, ni, artis ope, rapide correctæ humorum massa, destructum a vivis protrudetur or- ganis. Contagium non nisi a posteriori notum, & alios putres morbos

accendere capax juxta MARTEAU *Tom. IV. l. c.* quod minus hic per poros inhalantes corticis corporis, quam per vias aëreas, cibariasve evidenter fugi, primæque culinæ biliosæ putrilagini minus adæquate à DUPUY *Tom. XVIII. p. 504.* primario tribui videtur, characterem omnium putridorum miasmatum fideliter tuetur: scilicet in loco cum aëre quam maximum commercium alente, tenerrimo rodendo phlogosin quidem, ast febre, inflammatoria multo mitiori, remittenti, intermittenti, imo vix observabili stipatam, excitat, durante qua sanguis missus raro illam decantatam crustam fingit, quæque, celerrime ingruente universali humorum solutione, in cœnosam, amurcosam aquulam sistitur, vel ad visum minuitur, prouti energia contagii, & ægri dispositio constituta est, dum interim vix inflammata pars in Aphtham gangrænosam ruit, vel desquammatam, vel altius proserpentem, parte alias debili adhuc debiliori per tabum facta. Sed, si quæritur, cur, cum tot putridarum symptomatibus infantibus præcise hic deficientibus, his nec Debilitas, nec Apositia, præcipui malignarum februm characteres, ut plurimum sint solennes, responderem: hæc ætas principio mucoso crassamenti GAUBII *Inst. Path. §. 278.* ob diætam & laxiorem compagem, turgidior, ad catarrhos pronior, præ adultis alias succulentior, putredinis in gelatinoso & adiposo sanguinis principio nidulantis tardius experitur sequelas, ténellorum hinc nutritio lentius pessundatur & cibi desiderium in voracibus per se. Ipse gangrænæ album colorem servantis genius, ob tardio rem humorum impetum & mucosos humores primario affectos, hanc multo mitiorem esse, quam putrefacti gelatinosi vel pinguedinosi succi nigram Escharam, ex asse probat. Veritatem demonstrat succedens malo mors, qua suffocantur potius purulentis pulmonibus, quam necantur gangræna faucium topica, quale quid in Angina vera Iphacelo excepta atro tamen evidentius accidit. Sane mitissimam omnium crassamenti partium gangrænam esse suspicor, quæ mucoso innidulatur principio, (cum fibræ sanguinis altius inhærere posse vix credibile) ex eo hariolor, quod ill. HALLER *l. c. Tom. VI. p. 51. sq.* mucos vim tribuat salivæ & liquoris exhalantis oris putrefactionem morantem, in quibus jam ex natura putredinosi quid credas subesse. Mirum interim contagium mucos imprægnatum adeo veloces edere effectus, ut teste HUXHAM *l. c. Tom. VII. p. 246.* & MARTEAU *Tom. XI. p. 145.* si in gente ingruit, omnes infantes inficiantur, ni separentur ilico, & adultis circa ægros versantibus mox, halitu communicato, infensum, cum vicissim venereum, mucos quoque eminenter agglutinatum, tardiori ambulet passu, nec nisi tractu temporis suas ludat tragoedias.

Symptomata putridæ febris, qualibet constitutione variabilis, pingere, cujus contagii vera natura nondum confecta, ardua res est. Sequentia tamen in hæcenus observatis eminent epidemiis. Malum alios rapide, alios non nisi gradatimprehendit, quo ultimo casu differentes periodos haud eadem percurrit velocitate, quinto, tertio jam die necans, imo spatium triginta sex horarum. Quidam adulti non mox decumbunt teste HUXHAM *T. VII. p. 244.* imo ne omnes correpti infantes CHOMEL aucto. Utplurimum mane invadit juxta BROKES *l. c.* cum horrore TISSOT *l. c.* vel forti rigore HUXHAM *T. VII. p. 243.* mitiori tamen, quam in boni sanguinis inflammationibus, imo interdum frigore, ut intermittentium BROKES *l. c.* Quandoque per aliquot horas horror & calor pugnant notante TISSOT *l. c.* & HUXHAM *T. VII. p. 243.* Succedit his mox calor urens, siccus, mordax TISSOT *l. c.* malo ad gangrænosam tardius vergente destructionem. Cum pulsus frequens, durus, magnus inflammationum simplicium, frequens & mollis cacochymicarum putrium character sit, haud mirum, non nisi stadio inflammatorio protracto, pulsum durum, aut parvum notasse MARTEAU *T. IV. p. 224.* celeri vero putredine utplurimum mollem, plenum (plethora rara per tabum prognata) eundem *ib.* vulgari Angina minus durum, fortem, celerem vero adeo interdum, ut centies vigesies uno minuto micarit arteria TISSOT *l. c.* in adultis pessime affectis celerem, parvum, tremulum HUXHAM *T. VII. p. 244.* Notavit eximiûs vir mox vehementem febrem in limine, vesperi enormiter exacerbata *ib. p. 245.* in aliis febrem obscuram tractu temporis demum exacerbata MARTEAU *T. XI. p. 146.* verbo anomalam valde remittentem TISSOT *l. c.* sudore matutino solutam, interdum vehementi BRONGËT apud BROKES *l. c. p. 418.* ab ultimo tabi opinor gradu; brevi febrem, quæ nunquam morbi gradui proportionata affligit, debilior semper, quo majus periculum, ut præcipue infantes aliquot ante necem horas ludant MALOUIN *l. c. p. 155.* Clar. DUPUY, Anginam meam biliosa primæ & secundæ culinæ colluvie auctiorem factam pingens, febrem continuam vix aliquot horas remittentem, in compluribus vero quotidianam, tertianam, quartanam observavit *l. c. p. 503.* affusa putri mucosæ putredini bile. Nec tamen, ni mucitabus jam gelatinam nutritiam infecerit, & putrilago altius nervos fuerit lucrata, hic mira illa virium prostratio (pathognomonicon malignarum signum) totum semper comitatur, malo mitiori, paroxysmum ac periodum, sed solum debilitas a paroxysmo matutina enormis notante TISSOT *l. c.* Veloci vero labe ægri in limine mox viribus fracti, ponderosi, impotentes sibi sunt visi teste HUXHAM *T. VII. p. 244.* MARTEAU *T. XI. p. 147.* & CHOMEL *l. c. p. 8.* inepta
scilicet

scilicet ex diffuente mox in tabum cruore statim facta cerebri secretione, docente quoque id Cephalalgia rodente hic frequenti, putribus corticis cerebri succis evidenter annumeranda, cum sinuum frontaliū dolor DUPUY *l. c. p. 503.* a commercio horum cum felle conspurcata prima culina mihi derivandus videatur. A prava encephali secretionē & Vertiginem lypothymicam, omnibus observatam, deduco. Inquietudo, Delirium monodes, non conversans, noctu exasperatum HUXHAM *T. VII. p. 245. sq.* a turgidis præcipue hoc tempore, vel inflammatis acri cruore corticis cerebri tubulis nonne venit? ut, morbo ad summum culmen vecto, a collo vehementer tumente, pressis jugularibus Coma vigil, Carus? Dolores spinæ, nucha obstipa ab HUXHAMO allata titillationis virus huc ad medullam eminenter lati sunt protecto sequelæ. Dixi §. 8. malum loquelæ, vel respirationis organa haud raro præ aliis affectare, quî mirum itaque in gutture raucedinem notasse MARTEAU *T. IV. p. 224.* vocem prohibitam, singularis soni eundem *ib. HUXHAM Tom. VII. p. 247.* in pulmonibus Anxietatem, Asthma spasticum HUXHAM *p. 246.* MARTEAU *p. 224.* cum suspiriis eundem *Tom. XI. p. 147.* veram Peripneumoniam HUXHAM *p. 248.* Singultum ASTRUC *l. c. p. 121.* Inde Catarrhus MARTEAU *Tom. XI. p. 148.* & ab exfoliatione membranæ laryngis mucosæ, velique palatini violenta Tussis TISSOT *l. c.* ASTRUC *l. c. p. 110.* MALOUIN *l. c.* & STARR *l. c.* qui ultimus totum palatum mobile & membranam dictam expectoratum pingit, uti pridem in tussiculoso alio morbo TULPIUS *Obs. Med. Lib. IV. Cap. IX.* Odor cadaverosus denique ægrotantium ab HUXHAM *l. c.* & CHOMEL *p. 7. 10.* allegatus ex ulceribus narium pariter ac faucium halat.

§. 15.

Hactenus vitalia symptomata. Cum his organa sensuum affectat simul sentina: oculi torvi, rubri, lacrumantes cernuntur HUXHAM *T. VII. p. 244.* & MARTEAU *T. IV. p. 224.* inflati, ut in Morbillis TISSOT *l. c.* ob tumorem, ruborem erysipelatoden faciei, colli, pectoris, manuum inflammatorium, gangrænosum jugulares & vertebrales venas comprimentem; quale quid, aliorum facie pallida, lurida, macilentâ minus fuit notatum ab HUXHAM *T. VII. p. 245.* & MARTEAU *T. IV. p. 224. T. XI. p. 147.* nulla fere prægressâ phlogosi repente exesis gangræna mucosis glandulis. Otagia CHOMEL *p. 15.* effectus tubæ Eustachianæ gangræna sideratæ mihi videtur. Gustus organon quod attinet, lingua, pro vario stadio & luis gradu, variabilis. Sub phlogosi arida visa est a TISSOT *l. c.* tumidula a MARTEAU *T. IV. p. 224.* ad radicem maxime. Sub veloci consumptione humida, non conspurcata aliquibus, pelle alba tecta visa est

HUXHAM

HUXHAM *T. VII. p. 246.* a serpente tonsillarum Eschara puto derivanda. In conclamatis enormiter quoque tumida cernitur, amygdalis, gurgulione tumorem rubro violaceum prodentibus, Eschara alba, versus nares, pharyngem, vel laryngem fusa, velociter dein tectis, quæ in lardo nigrescenti similem, tertia fatiscit mutatione, materiem juxta MARTEAU *Tom. IV. p. 223. sq.* pessimi sphaceli mucosi phœnomenon. Gustus organa inficiens saburra flava DUPUY *l. c.* bilioso morbo complicato tribuenda videtur. Sub secundo stadio simul communicata tument phlogosi parotides, submaxillares, dolentissimæ factæ teste TISSOT *l. c.* MARTEAU *T. IV. p. 223.* & STARR *l. c. p. 471.* fuso dein sub tertio stadio cruore, in veram erumpentes salivationem notatam a MARTEAU *T. XI. p. 148.* symptoma alias putridis exanthematicis morbis sollempne. Infantibus præcipue Olfactus theca affligitur. Siccæ nares, mox ex rubro cœrulescentes, elapsis aliquot diebus tenui, vel spissa rodente, alba, putri materie foetæ, ichorem ipsas, ac labia, genas, imo nutricum cutim excoriantem pluunt autopta MARTEAU *T. IV. p. 224.* graveolentem, crebras sternutationes cientem HUXHAM *T. VII. p. 247.* adultis rarum, sub Coryzæ schemate, symptoma, ut minus vulgo mucosis, vid. MARTEAU *T. XI. p. 148.* Ab initio sæpe narium, orisve hæmorrhagia, & apud virgines improvisa menstrua, quibusdam prima erumpunt vice, interdum mire debilitantia cum mali augmento. Hæcce narium stillicidia, &c. neque viribus vitæ, nec polyaimiæ, sed per diabrosin ut plurimum, raro anastomofin, aufugienti debentur aculeatæ, rarefactæ, solutæve tabo sanguinis variis in narium, oris, uterive cryptis purpuræ. Priora interdum repente necant, sed nunquam primis mox diebus, a læsione opinor arteriæ erosæ, aut Eschara decidua, aut fuso in tenuem aquulam summe penetrabili cruore. Ita in omnibus fere putridis. Tremor membrorum, quem MARTEAU *Tom. XI. p. 147.* adducit, minor convulsionis gradus, tabi ad nervos spinales lati, vellicantis, aut vires vitæ dejectas nimis pro fingendis veris convulsionibus invenientis, videtur mihi effectus. Proclivitas denique ad somnum *ejusd. Tom. IV. p. 224.* durante nocturna exacerbatione interruptum, ibi pressorum leniter cerebri medullæ, collive vasorum, hic circuli ad caput intensioris facti merito reputatur sequela.

§. 16.

Curiosum est inter naturalia denique phœnomena, cum labiis, bucca inflammatis, ex rubro cœruleis, intus vesiculis parvis plenis, tenui ichore genas excoriante scatentibus, uti refert TISSOT *l. c.* Sitim, secundum omnes, mitiorem hic in limine observari, quam in reliquis putridis: a minore siccitate puto partium, & affecta non primario Sitis sede, licet

C

quarto,

quarto, vel quinto die sputa mucosa, foetida, purulenta, sanguinolenta, livida accedant, gangrænæ mucosæ proles. Haud in omnibus constitutionibus æque affligitur deglutitio. In aliis dolor faucium urget juxta TISSOT & HUXHAM, ac summa deglutiendi difficultas DUPUY *l. c.* imo interdum impossibilitas, præsertim & uvula cum reliquo palati velo post tonsillas prehensa, tumidula, prolongata, totaque vicinia ex rubro livida instar luxuriantis carnis in ulcere gangrænoso, succedente mox Eschara alba, unde simul potus per nares regurgitatio, vox rauca, nasuta. Urget cum his, majori mali gradu, tumor colli œdematosus, ad pectus descendens, ægrum fere suffocans, deglutitionem ab extus morans, cacochymicæ inflammationis individuus alias comes. Mirum vicissim, præcipue in infantibus, credo ob pituitæ abundantiam, bonam semper notasse deglutitionem CHOMÉL *p. 14.* minus molestant, quam in Angina vera TISSOT *l. c.* & HUXHAM *Tom. VII. p. 248.* Sed & his tonsillæ, gurgulio, palatus parum tumentes, ac coccinea inflammatione turgidæ autopta TISSOT, maculis albis variæ figuræ circulo rubro variegatæ fuere, quas crustæ ichorosæ, interdum plane nulla, bona re, exceptit suppuratio notante MARTEAU *T. XI. p. 147.* His minor dolor, potius sensus caloris, cruditatis, plenitudinis in collo, referente TISSOT *l. c.* HUXHAM *Tom. VII. p. 245.* ac MARTEAU *Tom. IV. p. 224.* Unde ratiocinor, cum genius mali non nisi mucosos præcise inficiat folliculos, his minus affectis, pharyngeorum gelatinosis & adiposis immunibus musculorum succis, non potest non minus pessundari ingestorum descensus. Venter & stomachus ut plurimum mollis est, hinc Vomitus accedens, pro natura & stadio mali, variam sortitur originem. MARTEAU *Tom. XI. p. 146.* in limine mali improvisum absque Cardialgia notat, ab irritatione faucium per tabo tactam amygdalam, gurgulionemve forsan proveniente. Ille HUXAMI *Tom. VII. p. 244.* conatus vomendi, & Cardialgia, sub invasione, primæ culinæ putredini videtur adnumerandus, Vermibus corruptis, qui sæpe simul ejiciuntur, ad summum fastigium latæ. DUPUY *Tom. XVIII. p. 503.* Anginam nostram biliosæ colluviei maritatam describit, Vomitus fonti, unde juscula detrectant, appetuntque non nisi acidula ægri. Morbus cum Diarrhœa infantesprehendit, in adultis contra, teste HUXHAM *Tom. VII. p. 244.* Hæc si ab initio cessat, raro alvus copiosa. Multa interim materia biliosa sine torminibus everritur bono cum augurio; dum pessima est, quæ apud tenellos excoriaciones intestinorum, dolores colicos a deglutitione ichoris e naribus stillantis, vel proserpente ad primas vias malo, comitatur saniosa Dysenteria, annuente *ill.* BRITANNIO *l. c.* Vermium intestinalium a DUPUY *l. c. p. 503. sq.* recensita hic caterva ad essentiam mali minus pertinere mihi videtur, potius tabum tabo addens, quam gutturis malum, ut fons, provocans. Et corporis cortex

hic a reliquis putridis febribus deflectit. Cutis calida, sicca, rigida, ad lenem sudorem non nisi proclivis pingitur ab HUXHAMO *T. VII. p. 246.* Infantes ac adulti Exanthemata Morbillis similia, aut pallida, minus levata, a primo ad sextum diem, a facie, pectore ulterius procedentia, secundo aut tertio ab efflorescentia die desquamata, malo mitiori, & quidem non semper experti fuere, evanida ab eruptione Nausea, Vomitu, Diarrhœa. Quibusdam impetus ferocior vera miliaria alba, vel rubra protrufit, quarto, sextove die judicata simili cum effectu observante TISSOT *l. c.* Vulgo Anginam pessimam Exanthemata (diabrosi nata) præcessere, in quibusdam comitata fuerunt interdum erysipelacea, scarlatina, pustulosa, frequentissime cramosini coloris ac proprii characteris. In aliis nullæ papulæ, solus pruritus, desquammatio vexavit teste HUXHAM *T. VII. p. 249.* & MARTEAU *T. XI. p. 149.* Summum luis culmen produnt Vesiculæ rodentes pudendorum, natum, Petechiæ, cutis Escharæ gangrænosæ Scabiem mentientes humidissimam, qualia adducit STARR *l. c.* Interim, mitiori epidemia, plerosque adultorum sine Efflorescentiis, spontaneis, vel arte productis sudoribus judicatos, ab initio nocivis, debilitantibus, quosdam lyfi curatos, Asthmate & inquietudine antea mire vexatos, pulsuve celeri debili expertus est TISSOT *l. c.*

§. 17.

Clinicum in febre putri, contagiosa, quæ organa vitalibus adeo propingua, velocissime serpente destruit gangrænosa labe, & in mitiori constitutione fausta quævis ulli præfagire velle absolum foret. Terrent præprimis epidemiæ plures simul invadentes. Ita quintam incolarum partem præhendit lues DUPUY *T. XVIII. p. 501.* Ita in aliquibus, circa Laufanam, pagis, turba tumore nostro colli enormi periit, in ipsa urbe virgo non nisi sudoriferis & vino rubro (sub secundo opinor stadio) tractata, quarto die post largas narium Hæmorrhagias suffocata; puella decem mensium, cui Exanthemata suppressa pectus petebant; juvenis octodecim annorum, in limine exacerbatus, mox levatus, sudoribus neglectis, ad pulmones rejectis, siccissima cum epidermide trucidatus recensente TISSOT *l. c.* Ferocissimam omnium epidemiam STARR *l. c. p. 467 sq* delineat, veram constitutionem nuncupandam pestilentialem infantum Anglicam. Præterea genius inflammationis localis, nunquam ad resolutionem, fere semper ad suppurationem gangrænoso ichorosam, sinus fodientem MARTEAU *Tom. XI. p. 148. 152.* raro ad Scirrhum RAULLIN *l. c.* tendens pessima spondet. Similis augurii sunt evacuationes debilitantes adeo frequentes hic, conf. BROKES *l. c. p. 400.* rariores multo, imo nullæ perfectæ

fectæ crifes , uti RAULLIN contigit observare *l. c.* narium hæmorrhagia
 fusum tabo cruorem sistens ; Diarrhœa ichorosa primas vias excorians ;
 Vomitus inflammati ichore ventriculi ; Vermium cohortes cacochyliam
 augentes RAULLIN, DUPUY, ἀνω γὰρ κἀδω aufugientes MARTEAU *Tom.*
IV. p. 226. Tom. XI. p. 151. necis gangrænosæ in prima culina fidi nun-
 tii ; Exanthemata denique symptomata , aliis pessimis malignis solemnia
 RAULLIN *Tom. IV.* HUXHAM *Tom. VII.* MARTEAU *Tom. XI. p. 151.*
 & maxime STARR *l. c.* Valde reformidatur febris , cum pulsû parvo,
 molli , depresso , formicante , mitior RAULLIN *Tom. IV. p. 237.* imo nul-
 la facta MARTEAU *T. IV. p. 226.* Symptomata recensita apud infantes
 plus minus prompte sese manifestant , prout causa putrida validior tenerius
 corripit corpusculum. In moribundis incrementum & status confundun-
 tur, aut in hoc ultimo semper pereunt. Febris ultra quadragesimum quin-
 tum diem protensa adhuc jugulans visa est CHOMEL *p. 40.* In ancipiti
 valde bivio locati mihi videntur præprimis illi, quibus nares, fauces, pul-
 mones, primæ viæ, &c. a quacunque prægressa causa debiliores solito,
 fomitem, magnetis instar, attrahunt. Inde nimius affluxus ad colli glan-
 dulas citissime suffocans visus BROKES *l. c. p. 401.* & earum expansio ni-
 mis cita funesta visa RAULLIN *l. c.* tristes quoque ad cerebrum & bron-
 chia metastases HUXHAM *Tom. VII. p. 251.* Agonis prodromi tunc sunt
 narium stillæ, odor cadaverosus, faucium sibilus, pulsus parvus, fre-
 quens, concentratus, irregularis, vid. MARTEAU *Tom. IV. p. 227.* Coma,
 Peripneumonia, pulmonum Vomica rupta HUXHAM *Tom. VII. p. 251.*
 gangrænosa Dysenteria pronuntiante jam COO: *ab hæmorrhagia nigrorum*
dejectio malum. Taceo denique sinistram, quam morborum deuteropathi-
 corum farrago §. 9. ac recidivæ, quibus protopathicum malum juxta BRO-
 KES *p. 412.* valde expositum est, stabiliunt, prognosin. Interim tamen
 funestum præsagium juniores maxime spectat, senibus parcente epidemia,
 nec nisi notabilis faucium gangrænescens, sinusque fodiens pars metu
 percellit. Uvulam totam, post Anginam veram, gangræna consumtam
 non lethalem notat pariter *ill. VAN SWIETEN Comm. Tom. II. p. 698.* In-
 fantes spei propiores septimo die judicandi sub crustis diminutis, deciduis,
 albicantibus nullas novas, aut saltem superficiales, minus largas, spissas,
 pulchre rubente substrata carne, nanciscuntur. Odor cadaverosus, de-
 glutiendi difficultas sensim cum febre decrescunt, qualibet licet vespera
 adhuc recrudescente. Si ulcus membranam pituitariam erofit, suppurascit,
 ac emunctoria muco, sanguine, & coctiori turgent pure. Ægri tunc ci-
 bum capiunt. Uvula diu adhuc flaccida manet. Debilitas tardissime cessat.
 Dulci quoque demulcent spe Exanthemata cum euphoria, sudore, & def-
 quammatione terminata HUXHAM *T. VII. p. 250.* dulcissima omnium
 relatæ §. 9. crifes.

Non potest non peffimus morbus, pro variis constitutionibus, ac ætate adeo varians, quoad medelam, miris esse obnoxius tricis. Clinicis interim per fida observata & hic adeo splendida affulsit hæctenus lux, ut morbum ex asse putrem, juxta genium harum febrium, in triplici intueantur periodi stadio: invasionis nimirum, inflammationis, & resolutionis, in unoquoque indicationum therapeuticarum, vitalis, causalis, & denique curatoria memores, & id quidem pro vario luis vehementiæ gradu, quo citius, aut tardius correpti vix in tabum diffluit massa sanguinea ægro-tantis. Sic pulcherrime comparantur TISSOT & CHOMEL leviores lues cum dirissimis HUXHAM & STARR pestibus, inter quas medium tenuere §. 3. citatæ recentium Gallorum epidemiæ, præcipue, si simul fomes, qua via primordia cœperit, altius investigetur. Ita CHOMEL *l. c. p. 72. sq.* curam infantum ad amissim delineasse mihi videtur, dum tres præcipuas format indicationes, nimirum progressum putredinis prohibere; formatam destruere Escharam; & viribus vitæ prospicere. Ast, cum progressum tabi refrænare venæ sectione & emetico doceat, valde miror eum tria stadia minus adæquate distinxisse, quæ hunc morbum sub triplici schemate sistunt, quorum cuilibet utrumque hoc remedium non æqualiter arridet. Sic Ipecacuanham, Tartarum stibiatum, præprimis Oxymel squilliticum, suadente DE SAUVAGES *l. c. Tom. II. P. I. p. 490.* circa invasionem malo versus nares verso; cruditatibus vero obsessis aut serum lactis acidulum purgans tamarindinato-tartarifatum cum Manna, vel clyisma laxans cum ASTRUC *l. c. p. 106.* malo ad primas vias descendente, porrigerem; inflammationis stadio venam tunderem & quidem non nisi ultima necessitate, debitisque cum cautelis; resolutionis vero sub indiciis penitus ab utroque abstinerem, utpote cui stadio cardiaca optime quadrant simul tabum corrigentia, ut Peruvianus cortex, quem omisisse doleo. Cum morbus quoque acutissima terreat putredine, ipsius jusculis pullorum, & vitulinis, acidulis herbis licet maritatis, serum lactis cum succo citri merito præponerem, nec denegatis gratioribus acidorum fructuum mucaginibus, victum animale penitus proscribens. Penetrantissima siquidem hic curanda venit, ad ipsum principium mucosum crassamenti sanguinis GAUBII *Inst. Path. §. 278.* pertingens, putredo, quod, ex victu potissimum vegetabili residuum, longe tardius, quam gelatinosæ adiposæve humorum partes, putredinosam labem suscipere ex sua natura debet. Recte CHOMEL, formatam Aphtham refrænaturus, cum COO, GALENO, & ARETÆO, cucurbitas suadet, & vesicantia ac rubefacientia ab Italis dudum ac Hispanis §. 3. pone aures posita, videatur TAMAYO *de morbo Garotillo Cap. III.* ALAYMUS *l. c. Cap. XIV.* & eos sequens ill. DE SAUVAGES *l. c.*

Tom. II. P. I. p. 491. imo cauteria ad brachia juxta ALAYMUM *l. c.* & fetacea nuchæ. SEVERINUS *l. c.* fortia hic fuadet sudorifera, quæ & recens industria in spiritu Mindereri, Oxymelle simpl. vel præparatis ex Contrayerva, Croco, Myrrha, vel Sale Absynth. C. C. Citri succo saturatis DE SAUVAGES *l. c.* ad summum evexit culmen, remediis Bezoardico min. & animali CHOMEL *p. 83.* multis parasangis præferendis. WEDELIUS *l. c.* Serpentariam Virg. Camphoramve inter farraginem remediorum optima habet, etiam a vellicantibus & sinapismis haud alienus. Nec ASTRUC *l. c.* Lohoch album Cod. Paris. cum Tinctura Myrrhæ & Spiritu vini Camph. est repudiandum bechicum, urgente Tussi, Syrupo Diacodii nuptum. Acu quoque rem mihi tetigisse videtur CHOMEL dum Camphora viribus vitæ prospicere jubet *p. 86. sq.* ut cum Aceto Camph. DE SAUVAGES *l. c.* Utinam vero hic ill. hunc machaonem, HUXHAMUM, &c. secutus foret Corticem Peruanum simul & tenellis propinans, (quibus ingratis medelam horrentibus clysmatibus chinatis consulere docuit ALLEN *Synops. Med. Pract. p. 14.*) aut sudoribus foetidis succo Citri, acidis miner. vino additis prospiciens. Topica quod spectat, merito *p. 90.* gargarismata ex spiritu Camphor. aqua destill. fracto illis mineralibus acidis armatis præfert, ut & gratas ex succis Mori, Ribium, Aurantium, Citri miscelas. Nec tamen cum CHOMEL militarem oleum Amygd. Camphoratum propinante, cui mel Camphoratum totus quantus præferrem, relaxationem nimiam reformidans, ut in Camphora ovo soluta putrilaginem *p. 92.* Laudo interim cataplasmata Sinapi aculeata, collo apponenda *ib.* Crudeli SEVERINO *l. c. p. 543.* scarificationes, imo cauteria actualia ad locum affectum proponenti graphice respondit *ill.* VAN SWIETËN *l. c. Tom. I. p. 697.* de Gangræna. *Tom. II. p. 187.* & dudum AETIUS *l. c. Lib. II. Serm. IV. Cap. 46.* Cæteroquin Corticem intus datum optime Escharam per vires vitæ auctas separaturum omnis clamitabit hic clinicorum sapientium corona; excissionem affectarum partium cum *ill.* MORANDO repudiabit *Mem. de l'Acad. de Sciences 1746. p. 157.* A morbo lac asinæ per septimanas propinare, ut prorsus eluatur sanguini communicatus durante morbo mucosus ichor, nec Hecticam deuteropathicam relinquat, *ill.* ASTRUC *l. c. p. 112.* & BROKES *l. c. p. 406.* sagacitatis denuo indicium est.

§. 19.

Nec inter eos, qui luem qualicunque ætati infensam curandi dogmata relinquere, cum FOTHERGILL princeps, hoc fusior HUXHAM *Tom. VII. p. 321.* stadia exacte definit, in eo cum omnibus laudatis §. 3. conspirans, sed, formata mox triplici indicatione §. 18. progressum tibi prohibiturus, ad usum enematum, sub invasione, e Lacte, Saccharo, & Sale comm.

comm. conflatorum, ventre præcluso, convolat; aut Rheo, pejori cacochylia, purgat, semper tamen a fortioribus evacuantibus, compagem elementarem infirmantibus, abstinens; Vomitus & Diarrhœam urgentes Decocti Fracast. Rhei tost. Decoctive albi Pharm. Lond. levi dosi compescit, ut BROKES *l. c.* Vino Croceo *p.* 402. Nauseam & Vomitus in limine emetico ex Ipecac. Oxym. squill. instar TISSOTI *l. c.* BROKES *l. c.* *p.* 401, præcipue in adultis fovet cum euphoria, ita semper cardiaca evacuantibus & antiseptica nubens. Methodus hæc viribus parcens utique præferenda mihi videtur illi WALL, qui Vitriolo albo in infuso C. B. vomitus ciet, conf. BROKES *l. c.* *p.* 410. ei MARTEAU *Tom. XI. p.* 156. qui in limine Tartaro stibiato stomachum exhaurit; illique DEBERGE *Tom. XII. p.* 161. qui venæ sectionibus qualibet tertia hora institutis & apud infantes, potionibus nitrosis, antiphlogisticis meris in limine datis Tartarum subjungit emeticum, morbum, ut inflammatorium boni cruoris maxime curans, stadio phlogoseos pertinaciori & longiori in lue sua, quam illa Anglorum, ubi resolutio presso fere invasionem excipit pede, inflammatione vix notatu digna interpolata. Nec DUPUY *Tom. XVIII. p.* 500. a partibus sto, qui in biliosa continua putri cum Angina nostra combinata Tartaro stibiato vehementer mox utitur, subjuncto licet & Sale Epsom. aliisque minorativis. Entia profecto præter necessitatem multiplicat VANDERMONDE *Journ. de Med. Tom. XII. p.* 166. dum ambas epidemias dispescit, Britannicam febrem gangrænosam, Gallicam febrem inflammatoriam in Gangrænam degenerantem salutans, cum, excepta stadiorum diversa prolongatione, nil essentialiter discrepantis præ se ferant. Nec DUPUY *l. c.* luem pro peculiari specie morbi venditarem, quoniam fomes ex biliosa putrilagine primario descendebat, cum in vulgari nostra aëris intemperies eminenter veniat accusanda, utrique siquidem radicitus eadem respondet therapia. Progressus tabi revellitur a parte affecta sapienter vesicantibus ad venas jugulares per MARTEAU *Tom. XI. p.* 156. quorum suppurationem digestivis, Tinctura Myrrhæ, Aloës, & Styrace liquida animatis, jamjam in hoc stadio promovet. Cæterum minime hic omittendum reor illo præcise tempore, quo Angina gangrænosa plures simul invadere cœpit, & Dysenteriam malignam epidemicam observasse BOUCHER *Tom. XVII. p.* 328. *Idem* quoque *ib. p.* 327. *sq. p.* 396. *sq. p.* 504. *sq.* Gangrænæ epidemicæ siccæ extremitatum, metastaseos febris continuæ putridæ ut plurimum, memor est, quæ iisdem sub stadiis, ac morbus noster, eademve cura fuit insignis, & in qua nulla amputatio locum habuit, nisi linea sponte circularis orta sanum ab ægro distinxerit. Simile malum in *Mem. de l'Acad. de Sciences 1710. Hist. p.* 61. jam allatum cerno. Cum lue mea Anginas veras, Exanthemata maligna, Pleuritides epidemicas, intermittentes quoque, vel continuas putridas verminosas strages simul edidisse dolet RAULLIN *l. c.*

Emuncta fat sub stadio §. 19. prima culinæ, & sub stadio inflammationis, progressum putredinis porro prohibiturus HUXHAM (probe memor phlogoses in reliquis malignis morbis ita tractandas) ad sudorifera adæquata, cardiacis maritata, secundæ culinæ inflammans virus per diaphoresin prorsus expellentia sese accingit. Ex hoc sine miscelam ex Sale Absynth. Sale volat. C. C. cum succo Limonum, & parum Rad. Contrayervæ, Myrrhæ, Crocive, vel Julepum Camphoratum, vel Acetum Camphoratum cum Syrupo Rubi Idei, Ribium, addito, febre forti, parco Nitro, Camphorave commendat. Sub hoc stadio MARTEAU *Tom. IV. p. 225.* Nitrum, Camphoramve quoque proponit. Et Nitrum, sed sub continua bilioso anginosa, purum cum fructu dedit DUPUY *l. c.* Ast DEBERGE *l. c. p. 163. 165.* methodum mere antiphlogisticam multa nex & in limine strages excepit. Egregius TISSOT *l. c.* absque sudoribus & efflorescentiis a dolore levatis, superstite tamen inquieto Asthmate, sudoriferis malum levat ex flor. Tiliæ, Sambuci non nisi dato largo theiformi infuso. Subdolæ huic inflammationi vero resolvendæ apprime quadrat decantatus ille Mindereri Spiritus, in cujus tamen præparatione acetum prædominare omnino oportet. Sic confectus optime omnium urenti febrium putrium opponitur fervori, vid. WALL apud BROKES *l. c. p. 412.* Non possum non hic tangere HUXHAM *Tom. VII. p. 327.* circa crebram exhibitionem alcalium volatilium purorum legitimum timorem, qui cana praxi edoctus monet in morbo, ubi cruor tandem in acerrimum, putrem solvitur tabum, omnia pharmaca, quæ, massam humorum solvendo, acrem simul reddunt, merito exulare debere, licet sanguinem missum a putrore præservent, ne febres ardentes, ac hæmorrhagiæ per diabrosin superveniant, ac fibrarum, vasorumque succumbat vis vitæ. Bene conscius HUXHAM sibi in hoc stadio cum inflammatione putris sanguinis rem esse, quæ vires frangentes venæ sectiones nequaquam, ut blandi sanguinis permittit phlogosis, asserit aliquos ægros quidem fuisse, qui, vena mox tusa, non male sese habuerunt, imo, qui antiphlogistica egebant methodo, ast simul subjungit, si in ulla putri febre, sane in tali mucosa loca infestante in genere paulo calidiora reliquis palmam præripere *p. 327.* Ita quoque BOUCHER *l. c. Tom. VIII. p. 557.* Non possum idcirco in sententias plurium Gallorum descendere, qui repetitis fat fortibus venæ sectionibus hic vires enervant, cum sola inflammatione, putrilaginis non nisi sequela, dimicantes, fonti vero mali, tabo ipsi viam sternunt ad sui propagationem. Eminent inter eos MARTEAU *l. c. T. IV. p. 225.* DEBERGE *T. XII. p. 163.* BRONGET *l. c. p. 418.* Verum enimvero FOTHERGILL apud BROKES *l. c. p. 399.* repetitas venæ sectiones nocivas semper expertus est, imo sphacelum accelerantes, mitis-

simo

limo morbo in pessimum verſo, eadem circa mera temperantia & continuata mitiſſima laxantia notans; WALL *ib.* p. 408. omnes debilitantes evacuationes, venæ ſectiones, purgantia, nitroſa mera expungit, a laxantibus præciſe abhorrens, ſi jam in ſecundis viis, uti hic, morbi fomes; Helvetorum decus TISSOT *l. c.* venæſectiones & antiphlogiſtica mera malum protrahere docet, aſt, inflammatione vehementer urgente, hanc non repudiat medelam. Adæquatius RAULLIN *l. c.* p. 237. pulſu pleno, celeri, tenſo, cum calore violento, ſanguine denſo, inflammatorio venæ ſectiones reiteratas (ut climati blandiatur, præ Brittannico, ad phlogos magis diſponenti) adornat, athmoſphæra vero calido humida, pulſu parvo, molli, formicante, depreſſo a tundenda abſtinens vena, præcipue ſi tenuis, cœruleſcens pellis gelatinæ molli virideſcenti inhæret, cruore livido, raro, molli, ſero turbulento, flavo, rubro, vel viridi, vel tota maſſa florida, diluta, diviſa, mora vix ſerum exſpuente, reſolutionis factæ pathognomonico ſigno, quod ſtatim a prima venæ ſectione ut plurimum obſervatur, pulſu tum ilico parvo facto, viribusque proſterni ordientibus. Sententiam hanc a RAULLIN *l. c.* taxatus adoptat MARTEAU *Tom. XI. p. 154.* Sub Diarrhœa & Exanthematum eruptione repetitam reſpuens venæ ſectionem, indicantibus dictis præſentibus, illam adornat expertus DUPUY *Tom. XVIII. p. 501.* Alia res eſt cum febre rubra exanthematica, idiopathica BOUCHER *Tom. VIII. p. 557.* cui valida faucium nubitur abſque tumore evidenti inflammatio prodromique gangrænæ, & cui proſecto venæ ſectio & antiphlogiſtica melius quadrat methodus. Alia quoque facies in DUPUY *l. c.* p. 505. Angina cum bilioſa putri conjuncta, cui utique venæ ſectiones magis arriſcent conjunctæ cum febre Cauſo bilioſo ſimili, Cephalalgia coronali, Delirio ſtomachico, carotidibus tumentibus, lingua bilioſa, primaque culina inflata. Dandum interim aliquid ſemper climati & diſcrepanti epidemiæ eſt, nec ex tripode, ſub nova conſtitutione, pronuntiet agenda hic ſapiens clinicus.

§. 21.

Formata ſub ſtadio ſecundo Eſchara HUXHAM ſcopo ſecundo §. 18. crebram oris fauciumque expurgationem valdopere commendat. Hoc ſine gargarismata ex Ficibus, Roſis rubris, Myrrha, Melle, Vino pomato incoctis, addita Sem. Cydon. mucagine, Syr. Rub. idæi, Tinct. Myrrhæ, & tantillo Spiritus Vitrioli magni habet, digerens, roborans, & ſimul antiſepticum remedium. Eodem ſcopo vapores Aceti cum Flor. Ros. rubr. Chamom. Myrrha & Camphora digeſti per os crebro inhalari quoque jubet, quæ remedia a RAULLIN *traité des maladies occaſ. par les promtes & freq. variat. de l'air* p. 261. primum deſcripto, a MARTEAU deinceps *Tom. XI. p. 161.* BOUCHER *Tom. VIII. p. 557.* DEBERGE *Tom. XII. p. 161.* DUPUY *Tom.*

XVIII. p. 505. ad sidera elato ex Sacch. Saturni, Aq. Ros. Plantag. topico, obvenenatam, vehementer adstringentem, ac ad Scirrhos folliculorum disponentem illius vim, multis parasangis præferrem; MARTEAU tamen ex Syr. Limon. & Oleo Amygd. Camphorato, Spiritu Vini Camph. Eff. Myrrhæ, Chinæ haud repudiens gargarisma, nec applicationem parci Spiritus Salis Mellis Ros. & Bals. Persico maritati per penicillum factam. Gargarisma DUPUY ex aqua hordei mellita, Spiritu Sulphuris, vel Eff. Rabelii, Camphora acuata pulchrum quoque antisepticum est; nec non Spiritus Vini Camph. cum Terræ Catechu ptisana BRONGET *l. c. p. 418.* ut & illud ex Contrayerva, Aceto, Tinctura Myrrhæ, Melle FOTHERGILL *l. c. p. 406.* ac vapor Aceti, Myrrhæ, Mellis, Spiritusque Mind. WALL *l. c. p. 409.* In genere vapores prægargarismatibus penetrantiores, magis antiseptici auctoribus sunt visi. Scarificationem Escharæ, ut nimis crudelem & certiori neci vindicantem, merito explodit MARTEAU *Tom. XI. p. 159.* nescio tamen cur Tartarum Stibiatum ad separationem violentam illius suadeat *ib.* Tumor colli & parotidum, symptoma urgens, suffocationem minitans, nihilominus, ut criticum, per epispastica & vesicantia foras ab HUXHAM cietur exoptatissimo cum eventu. Cum eo collimat MARTEAU *Tom. IV. p. 225.* scarifatæ nuchæ vesicatorium apponens; DUPUY *l. c. p. 507.* vesicantibus hic utens; TISSOT *l. c.* & BRONGET *l. c. p. 418.* Linguae ariditas limonada minerali comescenda est juxta MARTEAU *Tom. XI. p. 160.*

§. 22.

Sub stadio denique resolutionis ill. HUXHAM, progressum tabi efficacius moraturus & analeptico fine, ab initio §. 20. laudatis pharmacia Tincturam Corticis Chinæ nubit, Cortici in substantia illam præferens, unde cum decocto hordei calido eruptionem Exanthematum mitem, æqualem, criticam ut plurimum est expertus, aut saltem sudores criticos, lotiumque coctum sedimentum ex gryseo album dejiciens. Pulcherrimum effectum ipsi Elixir Vitrioli cum Tinctura Chinæ edidit sudoriferum, haustum in julapio ex aqua, vino rubro, & Aurantium succo. Num Britannorum nectar Pouch, quod gratissima ætherea Aurantii Citrivi olea, hujusve acidum Spiritus Oryzæ leviori, infusi Fruticis Théæ amplæ dosi nupta sistit, scopo cardiaco æque ac sudorifero imo antiseptico, hic aliquid valere possit? nasutioribus dirimendum relinquo. Corticem Chinæ quoque, Myrrham, acidave laudat merito RAULLIN *Tom. IV. p. 239.* antiseptico ac cardiaco fine. Pulsu molli, depresso, debili decoctum vel Syrupum antisepticum ex Cort. Chinæ, Rad. Contray. flor. Camom. Melle extollit MARTEAU *T. XI. p. 162.* Infusum Menthæ aquosum cum parco vino rubello, Contray.

tray. Aqua alexithæria, &c. FOTHERGILL *l. c. p. 402.* solam Chinam WALL *l. c. p. 408.* aut Spiritum Mind. Confectioni cardiacæ, Myrrhæ nuptum *id. ib. p. 410.* suadent. Corticis usus in substantia reliquis palmam præripiens deprehenditur, ægre tamen digerentibus lene decoctum vel extractum aquosum ejus melius convenit docente *eodem ib. p. 411.* Clar. BOUCHER *Tom. XVII. p. 412. sq.* in gangræna epidemica membrorum hoc tertio stadio pariter usum Corticis demum extollit: ex præmaturo usu ejus in intermittenti maligna sphacelus siquidem pedis *id. ib. p. 415.* Obstupesco legens MARTEAU *Tom. IV. foetidissimo sanguinis soluti ac diabrosi per nares aufugientis stillicidio semper adhuc venæ sectiones opposuisse, quem graphice refutat consultus RAULLIN l. c. p. 238. 240.* qui venæ sectionem absolute in hoc stadio proscriptam vult, in quo narrante FOTHERGILL *l. c. p. 403.* TISSOTO, DUPUY *l. c. p. 503.* mira regnat virium prostratio, cui infusa Menthæ, Melissæ, Salvix aquosa, cum vino, &c. melius blandiuntur ac vesicantia juxta FOTHERGILL *l. c.* & forsan anodynus Hoffm. liquor. Recte tumori colli & faucium suffocanti vesicantia infra clavículas & cum fructu opponit MARTEAU *T. IV. p. 227.* Tussi symptomaticæ TISSOT *l. c.* Kermes min. MARTEAU *T. XI. p. 159.* vero Lohoch ex Syr. Althæ, Oleo Amygd. Aq. Cinam. Camphorâ objicit. Exanthemata rubra Cortice, Spiritu Mind. & Contrayerva fovet ac expellit WALL *l. c. p. 410.* Flatulentix intest. cum Ischuria HUXHAM fomenta ex emollientibus & carminativis e. g. flor. Chamom. aquæ & lacti incoctis, enemata ex Lacte, Sale comm. Saccharo opponit exoptatissimo cum successu, hisque irritis, laxans ex Rheo, Manna, subjuncto lenitivo, sedulo tamen ab omni purgante, signis coctionis præsentibus & cute desquamari incipiente, abstinet, utitur potius resinoso Chinæ extracto, quod præ gummoso ventriculum aptius transgredi ait. Meteorismo abdominis quoque clysmata simplicia & fomenta mollientia objicit MARTEAU *T. XI. p. 160.* Miror ill. Anglum Vermium catervæ ægros hic adeo torquenti Calomel suum opposuisse, vel Æthiopem min. *l. c. T. VII.* quos Citri acor, vel Chinæ, Gentianæ, ac Myrrhæ amaror adæquatius necaret. Ita sentit RAULLIN *T. IV. p. 236.* & antisepticum vermifugum ex decocto Chinæ camphorato composuit MARTEAU *T. IV. p. 226.* præeunte in simili epidemia RAMAZZINI *l. c. 1689.* Ill. WALL Diarrhœam urgentem Cortici & Spiritui Mind, addita Cascarella, vel Decocto albo, &c. debellat *l. c. p. 410.*

§. 23.

Subacto morbo HUXHAM, ad appetitum & vires restaurandas, in emungendis probe primis viis omnem adhibere solertiam jubet, ne simul febris lenta pertinax remaneat cum Nausea, Flatulentia, & Obstructione

parotidum maxillariumve conjuncta. Has tamen indurationes rebelles repetitæ Calomel parvæ dosi, imo frictioni mercuriali pulchre cedere subjungit. Scirrhus glandularum residuos affatim haustis ex ligno Sassafras, Rad. Sarsap. Brusci, Rubiæ tinct. Herb. Fumar. Scolop. ptisanis, nec non Tartari chalyb. parca indies dosi emollit RAUELLIN *l. c.* Itâ, continuato, coronidis loco, per tempus Corticis usu, nulla amplius incarceration cacochylia, cunctarum redintegratur actionum pristinus vigor. WALL quoque *l. c. p. 412.* tunc temporis Corticis usui crebrum interpolat ex Rheo purgans, robur tandem fibris Aquis martiatis cum Elixir Vitriolato addens, ut omnis recidivæ prohibeatur metus. Vox nasuta emollientia ex Gummi Arab. in aqua soluto, vel Oleo Amygd. dulcium, Mucil. Althææ, vitell. ovi exposcit, cum balneis vaporis per os haustis, experiunte DEBERGE *Tom. XII. p. 162.* Summus epidemiæ gradus vulgo hectico calore, sudoribus nocturnis, Apofitia, virium sensuumque prostratione excipitur, quæ mala tamen asinino lacti, Chinæ decocto, ac Elixir Vitrioli ut plurimum cedunt, notante FOTHERGILL *p. 406.*

§. 24.

Ingenuus hic Britannus *p. 401.* ægro semper lectulum commendat mitissimo quoque malo, neglecta enim hac cautela, Diarrhœa, evanidus cutis rubor, morbi protractio, cui auræ tepor semper adeo blanditur, timenda est. Morbo, ubi ipse crassamenti sanguinis mucus in tabum solvitur, animale jungere victum oleum igni addere esset. Quodsi vero ventriculi vires fractæ juscula exigunt, sint ex vitulo, pullo hordeo repleto, cum Lujula, Nasturtio aq. &c. cocta. Bene DUPUY in bilioso anginosa putri inflammatione poscam cum Nitro hordeatam, vel limonadam proponit. Nec serum lactis cum Syr. Viol. pro potu vituperandum censeo. Sub tertio stadio parcum vinum cum infuso Menthæ, Melissæ, Salyiæ, decoctum Hordei, panis, Sago, imo, fractis vehementer viribus, merum permittit FOTHERGILL *p. 403.* Incauti nimis cito frigori sese mancipantes recidivas, Asthmata, tumores abdominis, vel aliarum partium, Leucophlegmatiam, Debilitatem, Nauseam, Eruptiones pone aures, Tusses, Raucedines incurrunt teste TISSOT *l. c.* morbus enim recidivis valde obnoxius est, præcipue si ægri, eo sublato, alias putres experiuntur febres.

Corrigenda.

Pag. 5. lin. 14. lege SERANE *Pater in Act. Societ. Monsp. citante ill. DE SAUVAGES l. c. T. II. P. I. p. 490.*

— 7. — 17. lege *ill. DE SAUVAGES l. c. Tom. II. P. I. p. 487.*